

2 april 2023, Palmpasen, Maranathakerk Den Haag

1e Schriftlezing: Zacharia 9: 9-10

2 Schriftlezing: Matteüs 21: 1-11

Gemeente van Christus,

Het is een iconisch beeld uit de recente wereldgeschiedenis. Het is 5 juni 1989. Een dag eerder was het wekenlange studentenprotest tegen het communistische regime, op het Plein van de Hemelse Vrede in Peking, bloedig neergeslagen. In de buurt van het Plein van de Hemelse Vrede komen op die 5^e juni 18 tanks aanrijden. En dan is er die man, die met zijn boodschappentassen nog in de hand, voor die tanks gaat staan, en die die lange colonne van tanks tot stoppen dwingt. Minutenlang houdt hij zo de colonne tegen. Hij klimt ook op de tank, om met de bemanning in gesprek te gaan. Uiteindelijk wordt hij weggetrokken door omstanders, daarna is er nooit meer wat van hem vernomen. De *tankman* wordt hij genoemd, zijn moedige actie spreekt nog steeds tot de verbeelding en staat velen nog voor ogen¹.

Dit beeld kwam afgelopen week bij mij op bij het nadenken over de tekst van vanochtend. We lezen over de intocht van Jezus in Jeruzalem, rijdend op een ezel. Zo schetst Matteus de intocht van Jezus als de vervulling van de profetie uit Zacharia, waarin de komst van een koning wordt aangekondigd; en niet zo maar een koning, maar een koning *die bekleed is met gerechtigheid en zege*. Letterlijk staat er in Zacharia 9: 'een rechtvaardige, een redder is hij.'². Opvallend genoeg vervangt Matteus deze beide woorden uit de profetie van Zacharia door een ander woord: '*zachtmoedig*'. Matteus zegt kortweg: '*Hij is zachtmoedig*'. Bij Matteus komt dus alle nadruk op Jezus' zachtmoedigheid te liggen. Het sluit goed aan op een andere bekende tekst uit het Matteus Evangelie: 'Kom allen bij Mij, jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan, Ik zal jullie rust geven, (...) Ik ben *zachtmoedig* en nederig van hart'³. Denk ook aan de zaligsprekingen: 'Gelukkig de *zachtmoedigen*, want zij zullen de aarde bezitten.'⁴

Zachtmoedig; ik weet niet of dat woord perse alleen maar positieve associaties bij u oproept. De Dikke van Dale beschrijft het als 'zacht van gemoed, niet geneigd tot heftigheid, zich gemakkelijk schikkend', met als synoniemen vriendelijk & zachtaardig. Daar is natuurlijk niets kwaads over te zeggen, maar misschien is juist dat ook wat ons kan tegenstaan tegen deze woorden; het is allemaal wel heel gelijkmatig en aangeharkt. Wat soft ook misschien, of slap, iemand die met alle winden meewaait. Het kan toch ook soms nodig zijn dat iemand met de vuist op tafel slaat, wat meer tegengas geeft, wat meer pit heeft. Maar wat betekent zachtmoedig in de Bijbel?

Het beeld van zachtmoedigheid in de Bijbel is de ezel waarop Jezus Jeruzalem binnenrijdt, de ezel die al in de profetie van Zacharia was voorspeld. Een ezel is in de Bijbel een lastdier en geen machtsmiddel in de strijd. In Zacharia 9 contrasteert de ezel van de koning uit vers 9 met de strijdswagens en de paarden uit vers 10. Een koning op een ezel is in de Bijbel een tegenhanger van een koning op een paard. Een koning te paard is in Bijbelse termen een soort prototype van iemand die oorlog voert, een krijgsheer, een koning die omringd wordt door een legermacht. Jezus is echter een koning die niet hoog te paard, maar laag te ezel de stad binnenrijdt. In de Bijbel geeft juist dat hem koninklijke allure. Het geeft aan dat hij geen wereldse oorlogskoning is, maar de in de profetieën voorspelde hemelse Vredevorst. En het bijzondere van de profetie van Zacharia is, dat met de komst van die koning op een ezel, de koning op het paard het onderspit delft. De paarden en de strijdswagens worden verjaagd, de oorlogsboog wordt gebroken.

---

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=YeFzeNAHEhU>

² Vert. Naardense Bijbel

³ Matteus 11: 28-30

⁴ Matteus 5:5

Zachtmoedigheid betekent daarmee in de Bijbel dat je je kracht niet zoekt in geldingsdrang of vergelding, in het geweld van oog om oog en tand om tand, maar dat je je kracht in iets anders zoekt. De vraag vanochtend is daarmee de vraag naar deze kracht, wat is dat dan?

Dat laat Jezus ons zien, in de weg die hij gegaan is, Zijn weg van lijden en sterven én van opstanding, die wij deze week weer zullen gedenken. Jezus verzet Zich niet bij Zijn arrestatie, wanneer Hij door Pilates ondervraagd wordt, hult Hij zich in stilzwijgen en ook bij het dragen van het kruis verzet Hij zich niet. Toch is niets-doen ook een vorm van doen, namelijk bewust iets laten, bij jezelf blijven, in jezelf zijn, aandachtig en vrij. Het betekent ook 'niet berekenend handelen', handelen zonder bijbedoeling.

Hierin heeft Jezus wel iets van Mozes. Mozes wordt in Bijbelboek Numeri⁵ zeer zachtmoedig genoemd, ja, niemand op de hele wereld was zo zachtmoedig als hij, zo staat er. Toe maar, en dat voor iemand die zo opvliegend kon zijn en scherp verwijtend kon spreken, en die toch een Egyptenaar dood sloeg. Maar Mozes wordt zo genoemd op het moment dat zijn uitzonderlijke positie als woordvoerder van God wordt aangevochten door Mirjam en Aäron. Waar Mozes bij het doodslaan van een Egyptenaar nog het recht in eigen hand had genomen, houdt hij zich stil nu zijn eigen persoon in het geding is. Hij laat zich niet verleiden tot zelfhandhaving en heeft de verwijten stilzwijgend verdragen. 'Zachtmoedig' betekent hier een houding waarbij iemand zich verdraagzaam opstelt, niet zijn eigen rechten bevecht maar die vooral in vertrouwen aan God overlaat. Het is een levenshouding geworden, die God in een jarenlange vorming bij Mozes heeft doen groeien.

Zo moest ik afgelopen week ook aan Dietrich Bonhoeffer denken, de predikant die in de Tweede Wereldoorlog anderhalf jaar lang brieven schreef vanuit een cel in Berlijn, waarin hij denkend en analyserend een weg zoekt tussen verzet en overgave. Bonhoeffer wint die geestelijke strijd en bereikt een geestelijke vrijheid hem in staat stelt te leven voor anderen. In zijn brieven komt Bonhoeffer keer op keer terug op de woorden van psalm 31:16: 'Mijn tijden zijn in Uw hand.'

Hij neemt afscheid van een God die aan alle touwtjes trekt en gaat God zien al een weerloze liefde. En dan is natuurlijk de vraag: gaat er nog kracht en invloed uit van weerloosheid? Van een weerloze liefde die de grond is van al het bestaande en die in Jezus die weerloosheid ook op een menselijke manier heeft laten zien. De ontdekking is dan dat daar inderdaad grote kracht en invloed van uitgaat. Denk aan de ouderlijke macht, de macht die je over je kinderen hebt, dat is als het goed is een zich terugtrekkende macht, je laat steeds meer aan hen over. Liefde die begeleidt, die erbij blijft, die luisteren kan, dat is eigenlijk een grotere macht dan de macht van geweld en heersen.

Je toevertrouwen aan die weerloze liefde, dat is een levenshouding die moet groeien tegen de verdrukking in. We hebben misschien wel een heel leven nodig om werkelijk te weten en te beseffen: *wie ik ook ben, ik ben de Uwe; mijn tijden zijn in Uw hand*. En om daar vervolgens ook uit te leven. En om van daaruit ook de ander zachtmoedig tegemoet te kunnen treden. Deze zachtmoedigheid getuigt niet van slapheid of meegaandheid, integendeel, er is moed voor nodig om anderen mild te benaderen, om het recht niet in eigen hand te nemen en geen kracht te zoeken in geldingsdrang of vergelding. Het vraagt namelijk van je om de regie uit handen geven en er op te vertrouwen dat God vroeg of laat het recht zal doen zegevieren. Zachtmoedigheid bevrijdt zo van hoogmoed en hardvochtigheid. Dat is iets wat Jezus reeds bij Zijn koninklijke intocht in Jeruzalem laat zien en wat in heel het Bijbels getuigenis doorklinkt: Brutalen hebben de halve wereld, maar zachtmoedigen zullen de aarde bezitten. Die aarde zullen zij niet met geweld en overmacht in bezit nemen, maar door zich toe te vertrouwen aan de kracht van de weerloze liefde, door zich keer op keer de belofte binnen te brengen: mijn tijden zijn in Uw hand.

---

⁵ Numeri 12: 3

Maar er is dus moed voor nodig om zachtmoedig te zijn, om geweldloos te zijn. De tankman had die moed. En we kunnen nog veel meer voorbeelden noemen, ze kwamen voorbij in de meeleskring van afgelopen week: Mahatma Gandhi, Martin Luther King, Nelson Mandela.

Maar waar raakt het te midden van deze grote namen dan aan ons leven? Hoe kunnen wij in ons leven iets van die moed vatten? Zachtmoedigheid is in de Bijbel een van de vruchten van de Geest, zoals Paulus ze in Galaten 5 beschrijft. Dat betekent dat het in ons zichtbaar kan worden als vrucht van de Geest die in ons werkt. Dat spreekt echter niet vanzelf en vraagt gebed en toewijding. Het is treffend dat het woord *hosanna* in de Evangelielezing letterlijk zoiets als 'red ons, verlos ons alstublieft' betekent. Het is dus eigenlijk een kyriegebed wat de mensen bij de intocht van Jezus uitriepen. Heer, ontferm U over ons!

Ja, Hij ging zijn weg zo eenzaam tot in Jeruzalem. Maar Hij ging zijn weg met het oog op ons. Opdat wij kunnen bidden: Heer, ontferm U over mij. Geef mij de kracht om zachtmoedig te zijn, om mij aan U toe te vertrouwen, aan de weerloze liefde. Dat ik mag weten: *wie ik ook ben, ik ben de Uwe*. Dat dat besef maar in mij mag groeien. Dat ik daar maar kracht in kan vinden. De kracht ook om los te laten wat ik uiteindelijk niet in de hand heb. Om dat aan U toe te vertrouwen. In het vertrouwen dat uiteindelijk niet wapengekletter en geweld het laatste woord heeft, maar de moed om zacht te zijn, de moed van de weerloze liefde.

Henriëtte Roland Holst dicht:

'De zachte krachten zullen zeker winnen
in 't eind - dit hoor ik als een innig fluïstren
in mij: zo 't zweeg zou alle licht verduïstren
alle warmte zou verstarren van binnen.'

Ja, De zachte krachten zullen zeker winnen in 't eind.

Amen